

Znalecké dokazování v trestním řízení – 2. vydání

Wolters Kluwer ČR

Autor monografie: doc. JUDr. Marek Fryšták, Ph.D.

Autor recenze: MUDr. Mgr. Tomáš Vojtíšek, Ph.D.

Monografie zkušeného autora doc. JUDr. Marka Fryštáka, Ph.D., který se dlouhodobě zabývá znaleckou problematikou, je dalším příspěvkem do recentních publikací zabývajících se znaleckým právem. Druhé vydání přichází krátce po nabytí účinnosti zák. č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech. Rekodifikace znaleckého práva v České republice má relativně významný dopad do právní praxe a Ministerstvo spravedlnosti ČR do ní vkládá velká očekávání. Implementace nových pravidel není přitom vždy jednoduchá, mimo jiné oproti době prvního vydání této monografie poklesl počet znalců v České republice o více než jeden tisíc.

Právě zohlednění právní úpravy účinné od 1. ledna 2021 činí z této publikace velmi cennou pomůcku pro odborníky přicházející do styku se znalci v trestním řízení.

Publikace je členěna systematicky a přehledně do kapitol, kdy v těch úvodních jsou velmi fundovaně rozebrány teoretické otázky využití činnosti znalců v trestním řízení. Jedná se ve znalecké literatuře o ojedinělý vhled do kontextu využití výsledků znaleckého zkoumání v trestním řízení. Pro znalce je velmi inspirující popis pohledu na jejich práci z druhé strany, tj. toho, kdo se znaleckým posudkem finálně pracuje.

V dalších kapitolách je pojednáno o konkrétních institutech trestního práva procesního, které se uplatňují v případech, kdy je k objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení třeba odborných znalostí. Autor zde kriticky hodnotí praxi při realizaci zásady priority odborných vyjádření, kterou zavedla tzv. velká novela trestního řádu v roce 2001, a podává výklad ve vztahu k přibírání znalců. Pozornost je v publikaci věnována i tzv. „soukromým“ znaleckým posudkům, tj. posudkům vyžádaných stranou.

Vztah mezi znalcem a orgány činnými v trestním řízení může v praxi přinášet řadu komplikací, které jsou v textu nejen diskutovány, ale je popisováno i jejich řešení, často podložené citacemi soudních rozhodnutí. Velmi přínosná je kapitola věnující se odstraňování pochybností o správnosti, jasnosti a úplnosti znalecké posudku v jednotlivých stádiích trestního řízení, která jsou detailně popsána.

V závěru nechybí ani kapitola věnující se odměňování znalců v trestním řízení, včetně specifikám rozhodování o ní v trestním řízení.

Je zřejmé, že z velkého počtu znalců se ne všichni pravidelně věnují znalecké činnosti pro potřeby trestního řízení, což souvisí zejména s povahou konkrétního znaleckého oboru či odvětví. Drtivá většina znalců se však během své kariéry setká s vyžádáním znaleckého posudku ze strany orgánů činných v trestním řízení, kde z povahy věci tlak na procesní správnost dokazování je enormně silný. Je též třeba si uvědomit, že z tohoto důvodu je právní úprava v trestním řádu týkající se znaleckého dokazování mnohem podrobnější než v procesních předpisech jiných právních odvětví (typicky v civilním či správním řízení), které se někdy trestním právem procesním inspirují (např. § 127a občanského soudního řádu, zavedený s několikaletým odstupem po vzoru § 110a trestního řádu).

Publikace Znalecké dokazování v trestním řízení má univerzální využitelnost pro cca 7 tisíc znalců zapsaných do seznamu znalců v České republice po nabytí účinnosti nového znaleckého zákona. Přes svou srozumitelnost i pro neprávnický by jí ale měli věnovat pozornost i profesionálové zabývající se trestním právem.

MUDr. Mgr. Tomáš Vojtíšek, Ph.D.